

Tülin Daloğlu<sup>1</sup>  
ABD Merkezi Direktörü

## ABD İÇİN BU GİDİŞİN DÖNÜŞÜ VAR MI?

ABD başkanları bugüne kadar dış müdahale içeren operasyonları ve bunlara ilişkin açıklamaları Beyaz Saray'dan yönetir ve kamuoyuna duyururdu. Siyasetin merkezine “kurumsal devlet” yapısını değil, kendisini konumlandıran Trump<sup>2</sup>, Venezuela operasyonunu (daha önce devlet liderlerini kabul ettiği ve kritik başka kararları açıkladığı) Florida'daki meşhur Mar-a-Lago malikanesinden, kabinesinin üst düzey isimleri eşliğinde açıkladı.

Trump, basın toplantısında Maduro'yu “uyuşturucu kaçakçılığı” ve “narkoterör” suçlamalarıyla yargılanmak üzere ülke dışına çıkarıp Amerika'ya götürdüklerini söyledi.

### Hukuki zemin artık daha da sorunlu

Toplantıda yabancı bir ülkeye karşı düzenlenen askeri operasyondan ziyade, “bir şahsın” uyuşturucu kaçakçılığı ve terörle mücadele konusunda yargıdan kaçamayacağı vurgusu ön plana çıktı. Ancak Trump, yine aynı basın toplantısında, Venezuela'nın, “güvenli, uygun ve sağduyulu bir geçiş” hükümeti bulununcaya kadar bizzat ABD tarafından yönetileceğini de beyan etti.

Böylece olay bir anda, “organize suç örgütü lideri/üyesi” gibi adi suç isnadıyla ABD'de yargılanmak üzere fiilen kaçırılmış Maduro'dan, Venezuela'ya –tabir yerindeyse– kayyum atanmasına ve “makul bir geçiş hükümeti” ortaya çıkana kadar ülkenin ABD tarafından yönetilmesine evrildi.

<sup>1</sup> <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1498>

<sup>2</sup> Rishi Iyengar and John Haltiwanger, “Trump: We are going to run Venezuela,” Foreign Policy, 3 Ocak 2026  
<https://foreignpolicy.com/2026/01/03/venezuela-maduro-capture-trump-strikes/>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Bu sıçrama, Kongre<sup>3</sup> haberdar edilmeksizin gerçekleştirilen operasyonun hukuki zeminini çok daha sorunlu hale getirdi. Üstelik yönetimin Kongre boyutunda kullandığı savunma çizgisi – “Kongre’yi önceden haberdar etsek sızma olurdu, operasyon riske girerdi”– kısmen anlaşılır bir siyasi gerekçe gibi sunulsa da ABD iç hukukundaki “Savaş Yetkileri/War Powers” mantığı açısından korunaklı bir alan yaratmıyor. Çünkü bu yetkiler, başkana hızlı hareket kabiliyeti tanırken bunun karşılığında üç temel yükümlülük getiriyor:

“Mümkün olan her durumda Kongre ile ön istişare”, “Askerlerin çatışma riskine yakın biçimde konuşturulması ya da çatışmaya sokulması halinde 48 saat içinde raporlama” ve en kritik olarak “Kongre savaş ilan etmez ya da özel bir yetkilendirme vermezse kuvvet kullanımının 60 gün içinde sona erdirilmesi”.

Ön bildirim tartışmasında “Sızma olurdu” argümanı bugünün zehirli siyasi atmosferi içinde bir gerekçe olarak gösterilebiliyor. Ancak Venezuela’nın yönetimini süresiz olarak devralmaktan bahseden Amerika –ki bunu nasıl yapacağı halihazırda belirsizliğini korumakta ama Venezuela Başkan Yardımcısı Delcy Rodriguez ile bir tür anlaşmanın da yürürlükte olduğu aşikâr– meseleyi “adi bir suçlunun tutuklanması” argümanından da çıkarıp süreklilik arz eden riskli bir sürece itiyor.

Böyle bir tabloda Trump yönetiminden hesap sorulması aslen Kongre’nin sorumluluğunun gereği. Haliyle Kongre’deki gelişmeleri yakından takip etme gerekliliği kaçınılmaz. Ancak Kongre’nin, Trump’ın Ağustos 2025’ten itibaren Venezuela<sup>4</sup> açıklarına destroyerler, nükleer taarruz denizaltısı ve amfibi unsurlarla başlayıp F-35 savaş jeti dahi göndermesi ve Kasım’da USS Gerald R. Ford uçak gemisine uzanan bir yığınak kurmasına ve Aralık sonunda 15 bini aşkın asker seviyesinin telaffuz edilmesine rağmen sessizliğini—ya da cılız bir iki eleştirinin dışında—hiçbir şey yapmadığını da gözden kaçırmamak gerekiyor; zira aynı dönemde “uyuşturucu ile mücadele” gerekçesiyle en az 8 tekne/konvoy vuruldu ve haberlerde yer aldığı şekliyle en az 44 kişi öldü.

### Trump’ın meşru müdafaa söylemi

Kongre konusu bir yana, belirttiğim gibi, 3 Ocak 2026’yı konuşurken asıl kritik nokta Maduro’nun yakalanması değil, Trump’ın açıkça dillendirdiği geçici yönetim/kayyum atadığı ilanı. Uluslararası hukukun temel metni açısından bu, savunulması son derece güç bir yere oturuyor.

İkinci Dünya Savaşı sonrası uluslararası düzenin hukukî omurgasını oluşturan başlıca metin, devletler arası kuvvet kullanımını sınırlandıran Birleşmiş Milletler Sözleşmesidir. Sözleşmenin<sup>5</sup> 2’nci maddesi 4’üncü bendi, devletlerin başka bir devletin “toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına” karşı kuvvet kullanmasını veya tehdidini yasaklar.

Bu hükmün kalbi, “siyasi bağımsızlık” kavramıdır: Bir devletin yönetimini dışarıdan tasarlamak, geçici de olsa “Biz yöneteceğiz” demek, doğrudan bu alana temas eder. Maduro’nun seçimleri çalarak iktidarını sürdürüyor olması bile buradaki egemenlik hakkının

<sup>3</sup> Robert Tait, “Trump’s attack on Venezuela without alerting Congress tests limits of executive power”, The Guardian, 4 Ocak 2026 <https://www.theguardian.com/us-news/2026/jan/04/trump-congress-venezuela-attack>

<sup>4</sup> “The U.S. Has Been Building Up Forces Off Venezuela for Months,” The New York Times, 3 Ocak 2026 <https://www.nytimes.com/2026/01/03/world/americas/us-military-buildup-caribbean-venezuela.html>

<sup>5</sup> UN Charter [https://legal.un.org/repository/art2/english/rep\\_supp7\\_vol1\\_art2\\_4.pdf](https://legal.un.org/repository/art2/english/rep_supp7_vol1_art2_4.pdf)

dokunulmazlığı gerçeğini değiştirmez. Burada olabilecek tek geçerlilik, BM Güvenlik Konseyi kararı ve/ya ev sahibi ülkenin devletin kuvvet kullanımına rıza göstermesidir. Bir de elbette “meşru müdafaa” hallerinde güç kullanımı hukuki kabul edilir ama bugüne kadar narkoterörle mücadelede böyle bir çıkarım ortaya çıkmamıştır.

Trump’ın söylemi ise “narkoterörizm” üzerine odaklanarak pratikte meseleyi “meşru müdafaa” olarak göstermeye çalışıyor. “Narkoterörizm”, “Amerikan vatandaşlarına zarar”, “terör örgütü liderliği” gibi ifadeler, bir tür “Kendimizi savunuyoruz” anlatısına hizmet ediyor. Fakat burada da temel sorun şu: Trump’ın 2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi, Batı Yarım Küre’yi ABD’nin “yakın çevresi” ve iç güvenliğin ilk hattı olarak tanımlıyor. Bunu da Trump’ın bugüne uyarladığı ve yeniden canlandırdığı Monroe Doktrini<sup>6</sup> söylemiyle gerekçelendiriyor. Amerika kıtası bağlamında tüm ülkeleri kendi çizgisinde hizalandırarak göçü kontrol etmeye ve uyuşturucu akışlarını kesmeye “seferber ederek” nüfuz alanını genişletmeyi hedefliyor. Bu çerçevede Çin ve Rusya gibi bölgede nüfuz ve stratejik varlık göstermeye çalışanları bir ulusal güvenlik sorunu olarak kodluyor. Trump’ın Maduro’yu devre dışı bırakması aynı zamanda Çin ve Rusya ile küresel bağlamdaki rekabet için bir gereklilik olarak sunuluyor.

Yeni dünya düzeni eğer ki bu üç ülkenin esasta konumlandığı üçlü bir kutup üzerine yükseliyorsa, bu ülkelerin yakın coğrafyalarında birbirlerine karşı nüfuz alanlarını daralttığını düşündüğü her yerde –aynı 19’uncu yüzyıl veya erken 20’inci yüzyıl zamanlarında olduğu gibi– kural tanımaz bir askeri güç kullanımının gerçekleşeceği ve güçlünün borusunun dışında hiçbir kuralın geçerli olmayacağı bir süreç fiilen yürürlükte demektir.

### Kurallar daha önce de hiçe sayıldı

Ne yazık ki Trump’ın şahsına duyulan tepkiler, bazı kesimlerin Amerika’nın kat ettiği yolu doğru anlamlandırmalarını engelliyor. Trump’ın İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan “kural bazlı düzene” karşı istisnai ya da geçici bir tehdit oluşturduğunu düşünüp, 2028 seçimlerinde “Trumpçılığın” sona ereceğine dair Demokratlara büyük umutlar bağlayıp, sanki bir şekilde yeniden eski, aşına olunan düzene dönülebilecekmiş gibi değerlendirmeler yapıyorlar.

Halbuki gözden kaçan unsur şu: Trump kural tanımazlığını gözümüze sokarcasına sergilerken, “kurallar” daha önce de farklı gerekçelerle defalarca hiçe sayıldı.

George W. Bush yönetiminin Irak’ta, BM Güvenlik Konseyi’nin onayı olmaksızın Saddam Hüseyin’i deviren işgalini hatırlayabiliriz. Ya da benzer şekilde, anayasa hukuk profesörlüğü de yapmış olan Barack Obama döneminde Libya müdahalesi, kâğıt üzerinde BM Güvenlik Konseyi’nin sivilleri korumaya dönük kararına dayansa da sahada Kaddafi’nin devrilmesiyle sonuçlanan, haliyle yetki kapsamını fiilen genişleten, Libya’nın egemenlik hakkını ihlal eden bir sonuç üretmişti.

<sup>6</sup> Francisco Lobo, “The Trump Corollary to the Monroe Doctrine: Crisis or Opportunity,” The Royal United Services Institute (RUSI), 10 Aralık 2025, <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/trump-corollary-monroe-doctrine-crisis-or-opportunity>

Üstelik ABD iç hukukunda da Kongre denetimine tabi “Savaş Yetkileri/War Powers” sınırları açısından da ciddi tartışmalar doğurmuştu. Obama da Kongre’ye<sup>7</sup> bu konuda hesap vermemişti.

### En kritik eşik

Tam da bu nedenlerle “Kural bazlı düzen”in kırılganlığını yalnızca Trump’ın şahsına ya da üslubuna bağlamak ve farklı yönetimlerin farklı gerekçelerle normalleştirdiği müdahale pratiklerinin birikimini görmezden gelmek, bugün olan biteni doğru anlamamızı zorlaştırır.

Bundan sonra, 2028 başkanlık seçimlerinde sandıktan Demokrat bir başkan da çıksa Amerika ve haliyle küresel köyümüz için bu gidişin dönüşü yok.

Dolayısıyla 3 Ocak 2026’nın asıl anlamı şudur: Bu, yalnız Maduro’nun, meşru olsun ya da olmasın, bir şekilde tutuklanıp ülkesinin dışına çıkarılması değil; uluslararası hukukun ve ABD iç denetim mekanizmalarının sınırlarının daha üst bir sınırdan test edilmesidir. Bir başka deyişle, bundan sonrasında “Kural mı konuşacak güç mü konuşacak?” sorusunun cevabı acımasızca karşılığını bulacak.

Eğer bu örnek de maliyet üretmeden geçerse emsal büyür; yarın başka coğrafyada başka aktör(ler) aynı mantığı işletir. Rusya’nın Ukrayna işgali ve öncesindeki Gürcistan<sup>8</sup> müdahalesi de zaten hep bunların testiydi. Ancak bu kırılma eşiği aşıldığında, herkesin itiraz kapasitesi zayıflayacak. Zira itiraz zemini artık dikiş tutmaz bir şekilde aşınmış olacak. Bu, yeni dönemin çıplak güç dilinin hangi hızla normalleştiğini gösteren bir eşik. Bu eşiği doğru okumayanlar ise yarın bu kendi başına geldiğinde hazırlıksız yakalanacak.

### Son Olarak

Bu meseleyi irdelerken şunu da gözden kaçırmamak gerekiyor: Bir ABD’li yetkiliye göre 23 Aralık’ta Maduro’nun ülkeyi terk edip Türkiye’ye<sup>9</sup> gitmesini öngören bir anlaşma önerildiği, ancak Maduro’nun bunu öfkeyle reddettiği ve bu tavrın Maduro’nun ciddi olmadığı izlenimini güçlendirdiği aktarılıyor. Aynı süreçte Trump, Maduro’nun Karakas’taki bir ABD baskınıyla yakalanıp New York’a götürülmesinin ardından Venezuela’nın ötesinde de adımlar atılabileceğini ima ederek<sup>10</sup> Kolombiya’yı ve Devlet Başkanı Petro’yu hedef aldı, Meksika üzerinden uyuşturucu akışına karşı “bir şey yapılacağını” söyledi, İran’a sert uyarıda bulundu, Küba’nın “düşmekte” olduğunu savundu ve Grönland’ı “ulusal güvenlik” gerekçesiyle istemeyi yineledi.

<sup>7</sup> “White House: US can act in Libya without Congress”, BBC, 15 Haziran 2011 <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-13785073>

<sup>8</sup> Ketevan Chingaradze and Larry P. Goodson, “The Enduring Impact of the 2008 Russo-Georgian War,” WAR ROOM is the online journal of the United States Army War College, 19 Aralık 2024 <https://warroom.armywarcollege.edu/articles/enduring-impact/>

<sup>9</sup> Julian E. Barnes, Tyler Pager and Eric Schmitt, “Inside ‘Operation Absolute Resolve,’ the U.S. Effort to Capture Maduro,” The New York Times, 3 Ocak 2026 <https://www.nytimes.com/2026/01/03/us/politics/trump-capture-maduro-venezuela.html>

<sup>10</sup> Yan Zuang, “Trump Suggests U.S. Could Take Action Against More Countries,” The New York Times, 4 Ocak 2026 <https://www.nytimes.com/2026/01/04/us/politics/trump-cuba-greenland-colombia.html>